

Становище

**ОТНОСНО: Дисертационния труд за присъждане на образователна и научна степен
“доктор”**

Професионално направление 3.3 Политически науки

**(Европеистика – Икономически изследвания на ЕС –
Външнотърговска политика на ЕС)**

на редовната докторантка Роксана Валериева Трифонова

Дисертационен труд на тема

**„Външнотърговски отношения между Европейския съюз и Русия – стратегическо
партньорство или студен мир“**

Научен ръководител на докторанта: доц. дпн Калоян Димитров Симеонов

**Катедра „Европеистика“, Философски факултет,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“**

Рецензията е разработена от доц. дпн Калоян Симеонов в съответствие със заповед РД-38-643/12.11.2019г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ за утвърждаване на научно жури.

1. Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд на докторантката обхваща увод, три глави, заключение, библиография и приложение, като общият обем на дисертацията е от 223 страници. В увода на дисертационния труд се съдържа добра обосновка на актуалността на изследването, като по един подходящ начин са очертани целите, изследователските задачи, ограниченията, използваната методология, както и изследователската теза.

Първата глава на дисертационния труд изследва международната търговия и външнотърговска политика, като очертава основните им характеристики, изследва регулирането на международната търговия и функциониране на Световната търговска организация и дефинира добре най-важните понятия, които се използват в дисертацията.

Втората глава на дисертационния труд анализира поотделно търговската политика на Европейския съюз и Руската федерация. Първоначално са изследвани динамиката и формите на икономическа интеграция в ЕС и е описано развитието на общата търговска политика на ЕС. След това е направено едно добро описание на икономическото развитие на Руската федерация и е анализирана нейната търговска политика.

Трета глава е фокусирана върху външнотърговските отношения между ЕС и Руската федерация през периода 1992 – 2018 г., като е очертана еволюцията на двустранните търговски отношения за този период. От особен интерес е отражението на развитието на външнотърговските отношения между ЕС и Руската федерация върху външната търговия и икономиката на България. В тази глава са анализирани и проведените от автора дълбочинни интервюта с експерти и специалисти в тази област. Накрая са очертани перспективите и предизвикателствата за външнотърговските отношения между Европейския съюз и Руската федерация – по пътя към стратегическото партньорство или студения мир.

Изводите в заключението на дисертационния труд са добре и обосновано аргументирани. Библиографията е много богата и обхваща литературни източници и официални документи, които са в изследваното от автора поле.

2. Съдържание на автореферата

Авторефератът към дисертационния труд отговоря на изискванията за този вид документи. В него е посочено съдържанието и характеристиките на дисертационното изследване. Представена е актуалността на изследователския проблем, както и самия проблем. Описани са целите и предмета на дисертационния труд, задачите и неговия обект, изследователските методи и работните понятия. Посочени са източниците на

дисертационното изследване, както и неговите ограничения. След това са описани подробно резултатите и изводите от изследването, като е очертана и практическата насоченост на методологията. Накрая е представена справка за научните приноси на дисертационния труд, както и списъка с научни публикации по темата на дисертационното изследване.

3. Коментар във връзка с научните приноси на дисертационния труд

Приемам научните приноси, които са ясно обособени и аргументирани от автора. Ценни като приноси са както изведените основни прилики и разлики на външнотърговските политики на Европейския съюз и Руската федерация, така и качественият анализ на външнотърговските отношения между Европейския съюз и Руската федерация на база проведените дълбочинни интервюта с експерти, изследователи и специалисти в областта. От особен интерес е също така изготвеният сравнителен модел за синтез и съпоставка на данни в количествено и качествено отношение относно външнотърговските отношения между Европейския съюз и Руската федерация в периода 1992-2018 г. Считаю, че авторът се е справил много добре и с идентифицирането на перспективите и предизвикателствата пред външнотърговските отношения между Европейския съюз и Руската федерация от икономическа и политическа гледна точка и прогнозиране на тяхното бъдещо средносрочно развитие. За България от приоритетно значение е и последният от посочените приноси: изследването на тенденциите в развитието на външната търговия и икономиката на България в резултат на развитието на външнотърговските отношения между ЕС и Руската федерация, както и открояването на препоръки за приспособяване на българската икономика към тези тенденции.

4. Научни публикации по темата на дисертацията

Докторантката е публикувала и представила подходящ списък от три публикации, които се вписват напълно в темата на дисертационното изследване. Публикациите са в издания на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, като две от тях са в рамките на докторантските сборници на катедрите „Европеистика“ и Политология“. Третата

публикация е от конференция на катедра „Публична администрация“. Публикациите са от рецензирани издания и допълват изследванията на автора по темата на дисертационния труд.

5. Актуалност на изследването

Актуалността на дисертационният труд на Роксана Трифонова е безспорна. Развитието на външнотърговските отношения между ЕС и Руската федерация е много динамично през последните две десетилетия. На тях се отразяват както световните икономически и търговски отношения, така и двустранни въпроси, а също и чисто политически въпроси от приоритетен характер, като например Украинската криза. От съществено значение за актуалността на изследването е направената връзка между търговските отношения на ЕС и Руската федерация и тяхното влияние върху българската икономика и търговия. Въпросът накъде вървят отношенията между ЕС и Руската федерация – към стратегическо партньорство или студен мир, е актуален не само в момента, но ще бъде такъв и през следващите десетилетия.

6. Други положителни коментари относно дисертационния труд

Дисертационният труд има редица безспорни достойнства, някои от които вече бяха споменати по-горе. Едно от най-съществените достойнства е, че той представлява едно цялостно и завършено изследване, което не само дава отговор на редица въпроси, но и поставя нови въпроси, които също се нуждаят от детайлно изследване и анализиране. Дисертационният труд успешно отговоря на предварително зададената изследователска теза и постига целта и задачите, които са посочени в автореферата към него.

Друго достойнство е практическата насоченост на направеното изследване. Изследването дава една отлична представа за икономическото и търговско развитие на ЕС и Руската федерация и може да се ползва от търговци, бизнес организации и анализатори. От важно значение за практическата насоченост са очертаните перспективи за българската икономика и търговия.

За достойнство на изследователския труд може да се посочи също така богатият набор от статистически данни, който е представен, използван и анализиран в изследването. Съпоставимостта на данните позволява да се проследят много ясно тенденциите в развитието на външотърговските отношения между ЕС и Руската федерация.

Едно от най-значимите достойнства на дисертационния труд, това са проведените дълбочинни интервюта с експерти, специалисти и анализатори в областта на външотърговските отношения на ЕС и Руската федерация. Дълбочинните интервюта са много добре структурирани в отделни блокове, а резултатите от тях са отлично и систематизирано представени в третата глава от изследването. Накрая авторката съпоставя своите тези с мнението на интервюираните специалисти, което допринася за позиционирането на авторовите заключения и препоръки с тези на останалите експерти и специалисти в областта.

Достойнство е също така ясно определената и логически последователна структура на дисертационното изследване. Доброто определяне на понятията в изследването също допринася за всеобхватното разбиране на проблематиката и за възприемане на направените изводи и заключения. Като достойнство може да се открие също така ясният, издържан и академичен език.

7. Бележки и препоръки към дисертационния труд

Нямам специфични бележки и препоръки към дисертационния труд, който е представен за публична защита. Докторантката работи ефективно и постоянно е обменяла мнения с научния ръководител, който е представял своите бележки в хода на работата по научното изследване. Една от отправените препоръки бе в някои части да бъде задълбочено изследването, като това може да бъде направено и при бъдещи изследователски проекти на докторантката, които силно насърчавам.

8. Препоръка за публикуването на дисертационния труд

Въз основа на цялостната оценка на дисертационния труд, както и на качествата на неговия автор, убедено препоръчвам текста на дисертацията след минимална преработка да бъде публикуван, като препоръчвам това да стане в поредицата „Европейски изследвания“ на специалност „Европеистика“, където са публикувани и други дисертации на едни от най-успешните докторанти на специалността.

9. Възможни въпроси, които да бъдат отправени по време на публичната защита

Предлагам по време на публичната защита да бъде отговорено на следните въпроси:

1. Каква национална позиция би следвало да защитава България в рамките на Съвета на ЕС при изработването на общата търговска политика на Европейския съюз спрямо Руската федерация?
2. Ако търговската война между САЩ и Китай се задълбочи, това ще повлияе ли по някакъв начин на дилемата стратегическо партньорство или студен мир между ЕС и Руската федерация? Може ли да се твърди, че все повече се заформят две световни търговски зони, първата от които обхваща страни и регионални обединения като ЕС, САЩ, Канада, Япония и Австралия, а втората е центрирана около Руската федерация и Китай или глобалните търговски отношения са много по-сложни?

10. Заключение

В заключение, бих искал да споделя, че докторантката Роксана Трифонова се вписа по един много добър начин в дейността на специалност „Европеистика“ по време на нейната докторантска работа. Силно препоръчвам тя да продължи да се занимава с изследователска работа, както и да акцентира и на преподавателска дейност, за което тя има много добри заложби, които трябва да използва и развива.

Въз основа на направената оценка, посочените предимства и научните приноси на дисертационния труд **подкрепям убедено присъждането на образователна и научна степен “доктор” на Роксана Валериева Грифонова.**

Дата: 7 февруари 2020 г., гр. София

Доц. дпн Калоян Симеонов
Катедра „Европеистика“, Философски факултет,
СУ „Св. Климент Охридски“